

گزارشی از اقدامات سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در اجرایی ساختن سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی

برای والدین و کودکان

چشم‌انداز

امسال رونق بازار سال دومی‌ها و ششمی‌ها بود، ولی در مورد ما؛ مثل سال اولی‌ها، دلهره و دلواپسی امانان را بریده بود. چشمان مادرانی نگران آن بود که فرزندشان در پایه ششم چه خواهد خواند، اما خیل عظیمی نگران آن بودند که ما در اولین سال در این دفتر تحول آموزش و پرورش چه خواهیم نگاشت؟ می‌خواستند بدانند این دفتر عشق را چگونه می‌کشاییم و این کشتی ساخته شده از پس سال‌ها با بادبان تفکر، علم، ایمان، عمل و اخلاق را چگونه در این دریای تلاطم که از هر گوشه‌اش فتنه‌ای می‌جوشد، به آب می‌اندازیم. آیا در پهنه و عرصه این کشتی نجات، خدا، خلق و مخلوقات او را هم همراه داریم؟ آیا به مادران و پدران نگران، دلداری می‌دهیم که غم نداشته باشند. این کشتی امن است و به همه سرنشینان آن گفته‌ایم «ارکبوا فیها بسم‌الله مجریها و مرسها»^۱ آیا در بستر اقیانوس عمیق و پرگوهر حیات طیبه، آنجا که بادهای مخالف شروع به وزیدن می‌کنند همه را به سلامت عبور می‌دهیم تا به سرزمین خورشید قدم بگذارند و به آنها خوش‌آمد گفته شود که «هبط بسلام منا»^۲

بی‌شک در سالی که گذشت هرگز این نقشه و نقش از لوح دل و جان ما بیرون نرفت و از دلیل راه کمک خواستیم تا آنچه شایسته است بشود. اما برای آن که آن چه در پیش رو داریم سنگین است و هرگز از یادمان آن سرو خرامان نرود، از خدای متعال مدد می‌گیریم، هم او که در سوره نحل می‌فرماید:

«به زنبور عسل وحی کردیم در کوه‌ها و درختان و در بلندی‌ها خانه کن، آن‌گاه از همه آنچه ثمره است بخور و در راه پروردگارت خاضعانه راه ببیما. از دل زنبور عسل، شرابی درمی‌آید که رنگ‌های گوناگون دارد و برای مردم شفاست.»

آیه فوق باید برای آن‌ها که با کتاب درسی سروکار دارند و برنامه و کتاب و عکس و رسم و خط می‌سازند و می‌نگارند الهام‌بخش باشد. باید سیم‌رغ اندیشه آن‌ها در بلندای آسمان در ملکوت و در قلعه سیر کند، مبادا به زمین فرود آیند و از خباثت، روزی خورند و به دیو و دد گرفتار شوند.

باید از گل‌ها تغذیه کنند و کار دل کنند نه کار گل. باید از مائده‌های آسمانی بهره ببرند تا از انگشتان و قلم آن‌ها که عصاره اندیشه آن‌هاست شاهد کلمه و کلمه شاهد جاری شود و شفا بخشد تا حیات جاری شود؛ حیاتی طیبه یعنی شاه‌بیت سند تحول.

را افزایش می‌دهد و موجب اثربخشی سازمان می‌شود. ❖ مدارس، آموزشگاه‌ها و به‌ویژه دبیرستان‌های متوسطه در سراسر کشور، به دلیل سروکار داشتن با رشد و تحول کودکان و نوجوانان از پویاترین و مهم‌ترین مرکز در سطح کشور محسوب می‌شوند. از طرف دیگر، تحول و تغییر از خصوصیات بارز عصر کنونی است. برای سازگاری این محیط‌ها با تغییر و تحولات جهانی و حفظ و بقای آن‌ها، در کنار شایستگی‌ها و دانش مدیران که امری ضروری محسوب می‌شود، توجه به یادگیری تکنولوژی‌های نوین و نیز به کارگیری فناوری اطلاعات و ارتباطات در توسعه مهارت‌های مدیران از اهمیت بسزایی برخوردار است، به‌نحوی که به عنوان ابزاری قدرتمند در موفقیت نهاد تعلیم و تربیت محسوب می‌شود و از این طریق در رسیدن به اهداف خود، تضمین خواهد شد. از طرف دیگر، توجه و تمرکز بر اصول یادگیری این‌گونه دانش و مهارت‌های کاربردی جمعی و گسترده، امری فراتر از تحصیل و پیچیده‌تر از یادگیری فردی است.

منابع

۱. سلطانی، ایرج (۱۳۸۲)، نقش فناوری اطلاعات در توسعه منابع انسانی، ماهنامه تدبیر، سال ۱۴، شماره ۱۳۸.
۲. ملکی، صفی‌اله (۱۳۸۸)، کاربرد فناوری و اطلاعات در آموزش و پرورش، رجوع شود به پایگاه اطلاعاتی www.aftab.ir/articel
۳. نواب‌زاده، امین (۱۳۸۰)، فناوری اطلاعات. فصل‌نامه جهاد دانشگاهی، سال اول، شماره ۷.
۴. جلالی، علی‌اکبر (۱۳۸۲)، گزارش پروژه سیستم پایلوت آموزش مجازی ضمن خدمت معلمان، پژوهشکده الکترونیک دانشگاه علم و صنعت ایران.
۵. عیبادی، پور، مجیدرضا (۱۳۸۹)، نقش فناوری اطلاعات در نحوه عملکرد مدیریت منابع انسانی. ماهنامه تحلیل گران عصر اطلاعات سال چهارم، شماره ۳۶، شهریور ۱۳۸۹.
۶. صراف‌زاده، اصغر (۱۳۸۳)، فناوری اطلاعات در سازمان (مفاهیم و کاربردها)، تهران، میر.
۷. فرضعلی، حیدری فیروزجایی و سیدمحمد، میرحسینی (۱۳۸۵)، رجوع شود به پایگاه اطلاعاتی www.bashgah.net/modulesphp/articels
۸. اسماعیلی، قوام (۱۳۸۰)، ارزش‌یابی دوره‌های ضمن خدمت ICT بر عملکرد کارکنان گمرک ایران به منظور برنامه‌ریزی جهت بهبود اثربخشی دوره‌ها، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی.

9. Lucas, Henry C. Jr. (1996). t-from orgazination using technology do design for the 21st centry. jossey-bassinc

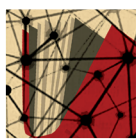
10. Christopher, Janet Cale. 2003. Extent of decision support information technology use by principals in Virginia public schools and factors affecting use. Ph.D. Diss, Virginia Commonwealth University. (Christopher 2003)

11. Thompson, Max Allen. 2002. Actual and ideal usage of information technology used by educational administrators in public schools as perceived by members of the National Council of Professors of Educational Administration. Ph. D. Diss., Texas A & M Universit. (Thompson 2002)

12. Gottschalk, Petter. 2002. Information Systems Leadership Roles: An Empirical Study of Information Technology Managers in Norway. Journal of Global Information Management (JGIM) Vol 8 issue 4

در دنیای

فعلی، بهره‌گیری از فناوری اطلاعات و ارتباطات، خمیرمایه توسعه انسانی در سازمان و جامعه است و محورهای اساسی توسعه منابع انسانی و ماهیت آن را نیز متناسب با نیاز جامعه و انسان‌ها تعیین می‌کند

سانی که سند تحول را خوانده‌اند...

نکند چشم‌های نگران پدران و مادران را نبینیم. نکند پیام قافله‌سالاران را که بیش از همه دلواپس است، هم او که فرمود: «باید قدم به قدم این سند تحول برنامه‌ریزی شود». را بر زمین گذاریم، نگذاریم در قلب پاک کودکانمان کسی رخنه کند که «قلب‌الحدث کالارض الخالیه» آنان را به ما سپرده‌اند تا در آن درخت زندگی پاک غرس کنیم «کشجره طیبه اصلها ثابت و فرعها فی السماء»^۱

بی‌شک آن کودک، سند تحول را خوانده است اما میوه و روح و ریحان آن را خواهد دید. پس بیایید با وسواس این سند را حفظ کنیم تا صفحه‌ای از آن نیفتد که حدود و ثغور این ملک که بلد طیب را ترسیم می‌کند به هم خواهد ریخت. اگر سطر و صفحه‌ای از سند را بیاندازیم، به جای سکنی دادن فرزندان آدم در بهشتی که عرض‌هالسموات والارض است میوه ممنوعه می‌خورانیم و به جرم گناه بیرونشان می‌کنند و این هبوط تا ابد آن‌ها را زمین گیر خواهد کرد و این جرم ماست
مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو (حافظ)

عزیزان اکنون که نوبت به ما رسیده است تا درس‌های جدید تحول را بنویسیم، نمی‌شود یک آن چشم از کلمات برداریم. غافل شویم، یکی‌شان گم می‌شود یا جابه‌جا. امروز ما باید به کمک هم یک سمفونی ماندگار خلق کنیم. روحمان به تمامی تسلیم یک وسوسه باشد و بس، و وسوسه سرایش سرود ماندگار.

قرار است فردا همهٔ بچه‌ها سرود تفکر، علم، ایمان، عمل و اخلاق ما را با هم همخوانی کنند. همان سرودی که واژگان پایهٔ آن خدا، خلق، خلقت و خود است و کلمهٔ پایانی آن حیات طیبه.

شش‌دانگ حواسمان جمع باشد تا سرمان را بلند نکنیم که ببینیم آیا در نگاه دیگران تحسین پیدا است یا نه؟ اگر این کار را بکنیم همه چیز به هم می‌ریزد، به جای انتظار تحسین در بالای هر صفحه برای خود بنویسیم که «آیین آینه، خود را ندیدن است.»

اگر این کار را کردیم و به کودکان بصیرت بخشیدیم خواهیم دید که همه بصر شده‌اند تا تو را ببینند و از همه مهم‌تر این که سروش الهی به گوش می‌رسد که: «نصیب برحمتنا من نشاء و لا نضع اجرا للمحسنین»^۲

کلک مشکین تو روزی که زما یاد کند
ببرد اجر دو صد بنده که آزاد کند (حافظ)
دانش آموزی که امسال به کلاس ششم آمده است گویی به اولین منزل سلوک وارد شده و تا طی منازل

هفتگانه، شش سال دیگر طول خواهد کشید. طی کردن این مراحل، بی‌همراهی خضر ممکن نیست. آنان که در این سازمان خضر این راه هستند و باید آب حیات به تشنگان منازل سلوک بدهند. اگر چه آنها آبروی فقر و قناعت نمی‌برند ولی دارند، امید عاطفتی از جناب دوست.

همتم بدرقهٔ راه کن ای طائر قدس
که دراز است ره مقصد و من نوسفرم (حافظ)
برای سال تحصیلی ۹۲-۹۱ با رویکرد تهیه بستهٔ آموزشی، ۶۲ کتاب جدیدالتألیف از ابتدایی تا متوسطه و از آموزش عمومی تا فنی-حرفه‌ای و کار دانش در کارنامهٔ سازمان پژوهش دیده می‌شود که گرانیگاه آن‌ها سال ششم و دوم ابتدایی بوده است. این‌ها جدا از نرم‌افزارهایی است که به این کتاب‌ها مربوط می‌شود و کاری بس سنگین و از لحاظ کمیت و کیفیت کم از کتاب نیستند. اگر به سال‌های قبل نگاه کنیم کم شدن تعداد کتاب‌های جدیدالتألیف امسال، نشان از آن دارد که عده و عدهٔ سازمان بیشتر صرف آماده‌سازی زیرساخت‌ها و تبیین راه و رسم کار جدید شده است و این هم چنان ادامه دارد.

البته اصلاح و به‌روز رسانی سایر کتاب‌ها که پیوسته در دستور کار سازمان قرار داشته و دارد و امسال نیز برای چند صد کتاب انجام شده، جایگاه مستقل خود را دارد و از بحث حاضر خارج است.

آموزش ۵۰۰۰ نفر از مدرسین توسط مؤلفان محترم، تهیهٔ فیلم آموزشی و تولید ویژه‌نامه‌های دوم و ششم ابتدایی توسط مجلات رشد و حضور در استان‌ها پس از شروع سال تحصیلی و استمرار آن تا پایان سال، قدم دیگری بوده که دفاتر سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در آن نقش داشته‌اند. البته این کار که با دست باکفایت برادران و خواهران دلسوز انجام شده، میسر نبود الا به لطف الهی، تأیید وزیر محترم آموزش و پرورش و هدایت و پشتیبانی ریاست محترم سازمان و معاونین و مدیران گرامی.

فیض روح‌القدس ار باز مدد فرماید
دیگران هم بکنند آن چه مسیحا می‌کرد (حافظ)

پی‌نوشت

۱. سورهٔ هود/۴۱
۲. همان/۴۸
۳. سورهٔ ابراهیم/۲۴
۴. سورهٔ یوسف/۵۶

اشاره
سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱، سال پرتکا پویی برای آموزش و پرورش، به‌ویژه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی محسوب می‌شود. در این سال تحصیلی که اکنون در واپسین ماه‌های آن به سر می‌بریم، سند تحول آموزش و پرورش وارد مراحل اجرایی آن شده و کتاب‌های دو پایهٔ تحصیلی، دوم و ششم ابتدایی برای نخستین بار براساس برنامهٔ درسی ملی تألیف شدند. در مراسم تجلیل از مؤلفان و پدیدآورندگان کتاب‌های درسی و سایر اجزای بستهٔ آموزشی که چندی پیش با حضور وزیر، معاونان و بسیاری از مدیران کل ستادی و کارشناسان برگزار شد، مطلبی ارائه کرده بودم که به نوعی بازنمایی تلاش همهٔ عناصر فعال در نظام برنامه‌ریزی کشور بود. خلاصهٔ آن در پی می‌آید.